

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Қазақстан Республикасы Конституциясы күніне арналған
«КОНСТИТУЦИЯ: ҚҰҚЫҚ ҮСТЕМДІЛІГІНІҢ, АЗАМАТТЫҚ ҚОҒАМ МЕН
ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ІСКЕ АСЫРУ»
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
29 тамыз 2018 жыл, Астана қ.

МАТЕРИАЛЫ
Международной научно-практической конференции
«КОНСТИТУЦИЯ: ВОПЛОЩЕНИЕ ЦЕННОСТЕЙ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА,
ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА И СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА»
посвященная Дню Конституции Республики Казахстан
29 августа 2018 года, г. Астана

MATERIALS
International scientific-practical conference
«THE CONSTITUTION: THE EMBODIMENT OF THE VALUES OF THE RULE
OF LAW, CIVIL SOCIETY, AND THE MODERN STATE»
Devoted to Constitution Day of the Republic of Kazakhstan
August 29, 2018, Astana

**ӘОЖ 342(063)
КБЖ 67. 4000.1
К18**

Редакциялық алқа:

**Амандықова С.К., Өмірзақов П.К., Хайрмуханмедов Н.И., Тлепина Ш.В.,
Мукашева А.А., Сембекова Б.Р., Жуманова М.Х.**

Қазақстан Республикасының Конституциясы күніне арналған «Конституция және қоғам мен мемлекеттің жаңғыруы» атты халықаралық ғылыми практикалық конференция материалдарының жинағы (29 тамыз 2018 жыл). Жалпы редакциясын басқарғандар: И.И. Рогов, А.О. Шәкіров, Е.Б.Сыздықов. – Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2018. – 394 б.

ISBN 978-9965-31-953-2

Қазақстан Республикасының Конституциясы күніне арналған «Конституция және қоғам мен мемлекеттің жаңғыруы» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы қоғамды және мемлекетті жаңғыртудың теориялық және құқықтық аспектілері, азаматтық және қылмыстық-процессуалдық заңнаманы реформалау, сондай-ақ халықаралық стандарттарды енгізу, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасындағы құқықтар туралы ғылыми мақалаларды қамтиды. Жинақ заңгер-мамандарға және кең қауымға арналған. Барлық материалдар авторлардың баяндауында жарияланды.

В Сборник материалов международной научно-практической конференции «Конституция и модернизация общества и государства», посвященной Дню Конституции Республики Казахстан, включены научные статьи по вопросам теоретико-правовых аспектов модернизации общества и государства, реформирования гражданского и уголовно-процессуального законодательства, а также имплементации норм международного права в действующее право РК. Сборник рассчитан на специалистов-юристов и широкий круг общественности. Все материалы опубликованы в изложении авторов.

The collected materials of international scientific-practical conference: «Constitution-the basis of dynamic and stable development of the society and the state», devoted to the Day of Constitution of Republic Kazakhstan the greetings and reports of leadership of state bodies of Kazakhstan, bodies of the constitutional control, ombudsmen, judges of the constitutional courts and correspondent bodies of the number of foreign countries, eminent home and foreign scientists –lawyers are included. The collected materials are designed for experts –lawyers and broad sections of the public. All the materials are published in the exposition of the authors.

**ISBN 978-9965-31-953-2
ӘОЖ 342(063)
КБЖ 67.400.1**

©ЕНУ имени Л.Н.Гумилева, 2018

СОДЕРЖАНИЕ

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ

Marco Greggì	A Euro model for the tobin tax: the (tossible) impac to the new tax on the European Financial Market (and on the non eu investors)	9
Онгарбаев Е.А.	Об изменениях и дополнениях в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам религиозной деятельности и религиозных объединений	13
Тхабисимова Л.А.	О некоторых аспектах понимания конституционной ответственности в решениях конституционного суда Российской Федерации	17
Кванина В.В.	Конституционно-правовые основы отраслевых принципов предпринимательского права России и Казахстана	20
Букалерова Л.А. Остроушко А.В.	К вопросу о коррупции в системе образования в России	23

СЕКЦИЯ 1

ВОПЛОЩЕНИЕ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА И РАЗВИТИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В ЦЕННОСТЯХ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА

Амандыкова С.К. Есентемирова А.М. Аничкин Е.С.	Некоторые проблемы и перспективы высшего образования в Казахстане	27
Абдрасулов Е.Б.	Конституционное право Российской Федерации и стран Центральной Азии: факторы общности	36
Нурпеисов Е.К.	Судебная власть и ее роль в обеспечении конституционной законности.	40
Капсалямова С.С. Абуов А.А.	Конституция и развитие гражданского общества в Казахстане	43
Амандыкова С.К. Калмаганбетова Д.Б.	Некоторые вопросы повышения правовой культуры государственных служащих Республики Казахстан	47
Кусаинова Л.И. Айтбай Ж. А.	Правовые основы положения политических партий в Республике Казахстан	51
Громова Е.А.	Правовое регулирование защиты прав потребителей финансовых услуг в Казахстан	54
Ибрагимов.Ж.И.	Государственно-частное партнерство в условиях цифровой реальности: сравнительно-правовой анализ законодательства России и Казахстана	60
Кусаинова Л.И. Смагулова А.С.	Конституция құқық үстемдігінің кепілі	63
Сарсенова С.Н.	Вопросы возрождения обычных правовых норм в современной системе гражданского права	68
Гезердава С.И.	Актуальные вопросы институциональных реформ области высшего образования Казахстана	72
	Конституционное измерение характеристик гражданского общества (сравнительно-правовой анализ)	76

Иванова Ж.Б.	Конституционно-правовая охрана объектов культурного наследия как воплощение традиционных духовно-нравственных ценностей народа	82
Спиридонова А.В.	Конституционный принцип свободы предпринимательской деятельности и его ограничение антимонопольным законодательством	84
Калмаганбетова Д.Б.	Правовое регулирование участия политических партий в выборном процессе Республики Казахстан	87
Хайрмуханмедов Н.И.	Егемендік ұғымының теориялық-құқықтық негіздері	90
Смағұлова А.С. Кусайнова Л.И. Смағұлов А.А. Османова Д.Б. Абдикаликов К.Б. Әлмұхамбетов Ж.Н.	Дәстүрлі құқықтағы ар-намысты қорғаудың өзіне тән ерекшеліктері	94
Жамбаев Е.С. Сапарбекова Б. Е.	Оценка современной системы высшего образования Республики Казахстан	98
Ибрагимов Ж.И. Бұлақбаев М.Б. Сәулен Нұржан	Казакстан Республикасындағы кәсіптік одақтар қызметінің конституциялық-құқықтық жағдайы	102
Жамбаев Е.С. Сапарбекова Б. Е.	Қоғамдық келісім және саяси тұрақтылық – конституциялық құндылықтың мазмұны және оны қамтамасыз ету құралдары.	105
Ибрагимов Ж.И. Бұлақбаев М.Б. Сәулен Нұржан	Есеп беруші мемлекетті қалыптастырудағы мемлекеттік қызметшілердің құқықтық санасының ролі ролі	108
Хайрмуханмедов Н.И.	Қазақстан Республикасында жоғарғы білім беру барысындағы өзекті мәселелер	114
Алимпиева Т.Г.	Еуропалық жоғары оқу орнынан кейінгі білім және ғылыми зерттеулер кеңістігінің ерекшелігі	116
Капсалямова С.С. Зейдин К.Б.	Конституционные основы общественного согласия и политической стабильности Республики Казахстан	123
Женисов С.К. Мысыр Олжас Сеилханов Ж.Д.	Омбудсмен институтының конституциялық-құқықтық негіздері	125
Мырзатаев Н.Д.	Ата заңымыз тарихи-мәдени мұра нысандарын қорғау, сақтау және пайдаланудағы негізгі қайнар көзі ретінде	129
Weisbekova G.K.	Экономикалық контрабанда: қоғамдық қауіптілігі және жауаптылық мәселелері	131
Нурутдинова А.Ж.	Цифрлы технологияларды енгізу процесіндегі жоғары білім беру жүйесін жетілдірудің кейбір мәселелері	134
Kussainov A.A.	The concretization of legal norms in court holding (theory and practice)	136
Наурызбаев Е.А. Глеубердина У.Т. Женисов С.К. Мысыр Олжас Смағұлова А.С. Кусайнова Л.И. Роза Өміртай	Проблемы совершенствования правовой охраны окружающей среды на военных и оборонных объектах Республики Казахстан	138
	Bologna process as a basis of transformation of higher education institutions in non-commercial joint stock companies (experience of the baltic states)	141
	Мемлекеттік басқару жүйесіндегі конституцияның маңыздылығы	144
	Конституциялық реформалар аясындағы мемлекеттік билік тармақтарының өкілеттіктері	148
	Договор личного найма в обычном праве	150
	Конституция – елдігіміздің айнасы	153

Бердыбаев Е.М.	Қоғамдағы құқықтық сананың қалыптасу бағыттары.	155
Махов А.Р	К вопросу о совершенствовании конституционной ответственности глав субъектов зарубежных федераций	157
Саулен Нуржан	Местные исполнительные органы власти Казахстана: организация, деятельность и полномочия	164
Бабаян Р.А.	Информационная безопасность как неотъемлемая часть системы национальной безопасности Российской Федерации на современном этапе	168
Мырзатаева Р.Д.	Бастауыш сынып оқушыларының тілдік сауаттылығы: әдістемедегі инновациялар	171
Ораз Рсай	Қазақстандағы әйел құқықтарының құқықтық теориялық аспектілері	174
Рябова Т. В	Правовые позиции органа судебного конституционного контроля Республики Армения	177
Нугыманов Е.	Конституция қоғамдық тұрақтылықты сақтау мен нығайтуының кепілі	179
Сапарбекова Б.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресудің әлімдік тәжірибесі	181
Мырзатаев Н.Д.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың шетелдік тәжірибесі	187
Гастаев Н.Б.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың шетелдік тәжірибесі	187
Цой К.Р.	Анализ законодательства в сфере образования для детей с особыми образовательными потребностями	189
Макоев Т.В.	Конституционные основы многопартийности в современной России	194
Садуақасов А.А	Мемлекеттік билік бөлінісінің принциптері және қр-ның конституциясына бектілуі	197
Зейнелгаби Адиль Омарова Э.Б.	Правовое регулирование вопросов социального обеспечения в Республике Казахстан	199

СЕКЦИЯ 2 КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВООТНОШЕНИЙ В УСЛОВИЯХ ЧЕТВЕРТОЙ ПРОМЫШЛЕННОЙ РЕВОЛЮЦИИ

Өмірзақов П.Қ	Корпоративтік құқықтың дамуының конституциялық негіздері	203
Абдирайымова А. докторант	К вопросу о государственном регулировании продовольственной безопасности в Республике Казахстан	205
Бексултанова Р.Т., Калтаева А.Т.	Доступ к правосудию как принцип правового государства	209
Жаркенова С.Б.	Некоторые актуальные вопросы совершенствования трудового законодательства Республики Казахстан	212
Жусипова Б.А., Омарова Э.Б.	Еуразиялық Экономикалық Одақ мүше елдердің жер қатынастары субъектілерінің құқықтық жағдайы	218
Нурғалиева Е.Н.	Правовая защита социально-уязвимых слоев населения	221
Нурмагамбетов А.М.	Некоторые вопросы становления конституционализма в Республике Казахстан	225
Нурмагамбетов А.М.	О некоторых новеллах современного трудового законодательства Республики Казахстан	228
Нурмагамбетов А.М.	О предмете международного трудового права	231
Нурмагамбетов А.А.	Добросовестность, разумность и справедливость	235

докторант Омарова Э.Б., Бердиярова Ж.С. Омарова Э.Б., Жусипова Б.А. Палымбетов Н.Ш. докторант Хасенов М.Х.	как оценочные понятия гражданского права Охрана труда по действующему трудовому законодательству Конституционно правовые основы Жұмыспен қамтудың типтік емес нысандарының заңды мәні Влияние новых технологий на развитие гражданского права: вызовы XXI века	239 242 246
Марат Н.М.	Қазақстан Республикасында концессиялық қатынастардың құқықтық реттелуі	252
Карибаева А.К.	Основные направления определения гражданско-правовой ответственности за коррупционные правонарушения в Республике Казахстан	258
Кожаметова С.Г.	Особенности правового статуса различных видов субъектов предпринимательства	262
Сақтағанова И.С., Аябековам.Н.	Мүмкіндігі шектеулі адамдардың қол жетімді ортадағы құқықтары: тәжірибелері, мәселелер және оны шешу жолдары	266
Абдраимов Е. Палымбетова М.	Апелляциялық сатыдағы соттың өкілеттігі Жерге меншік иелері мен жер пайдаланушылардың құқығын шектеудің құқықтық мәселелері	275 277
Сактағанова А.	Қазақстан Республикасының халықты әлеуметтік қорғау саясаты	280
Тоғжанова Ж.	Ювеналды әділет – кәмелетке толмағандар құқықтарын қорғау кепілі	283
Жүмекен Н.	Қазақстан Республикасындағы инвестициялық саясатты жүзеге асыру және қр заңнамасына сәйкес реттеу	285
Сактағанова А.	Медициналық сақтандыруды дамытудың шетелдік тәжірибесі - азаматтардың мүдделерін қорғаудың нысаны	288
Абдраимов Е. Сактағанова А.	Сот билігінің конституциялық негіздері Қазақстандағы арбитраж (аралық) соттың қалыптасуы және дамуы	291 294
Сақтағанова И.С., Аябекова М.Н. Темиржанова А., Жолимова А., Болатбекова И. Қожахметова Д.С.	Мүгедектердің құқықтарын қорғаудың халықаралық- құқықтық негіздері Правовой механизм защиты прав человека (на примере построения финансовых пирамид)	298 305
Сақтағанова И.С., Жанжігітова Ж.А. Марленқызы А.	Совершенствование правовых механизмов ипотечного кредитования в Республике Казахстан Жаңа заманғы экономикалық қоғамдағы отбасылық бизнесті дамытудың кейбір мәселелері Атқарушылық іс жүргізу құқықтық институтының дамуы және келешегі	308 314 318
Айбасов А. Аманғалиева А.	Сақтандырудың даму тарихы Шет мемлекеттердегі баламалы немесе аналогиялық құқықтық институттар	325 331
Калтаева А.Т.	Конституция-қоғам мен мемлекет дамуының динамикалық және тұрақты негізі	338

**СЕКЦИЯ 3
ВОПЛОЩЕНИЕ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В УГОЛОВНОЙ ПОЛИТИКЕ**

РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Ахпанов А.Н., Келигова Х.Ю.	Ошибки в свидетельских показаниях	341
Ахпанов А.Н., Турсын А.М.	Вопросы обеспечения электронного перевода В современном уголовном процессе	345
Скаков А.Б.	Обеспечение прав испытуемых в условиях пробации	349
Сембекова Б.Р.	Антикриминальная безопасность личности в системе противодействия терроризму и экстремизму	355
Канаев А. С Амиргалиев А.А.	О некоторых вопросах контрразведывательной деятельности в Республике Казахстан	358
Дук Ю.И.	Соблюдение принципов верховенства права в борьбе с региональной преступностью.	362
Кабакова О.В.	Конституционные обязанности молодежи Российской Федерации как воплощение верховенства права в условиях построения гражданского общества	364
Баймолдина С. М.	Уголовная ответственность за преступления, совершаемые в информационных системах в Республике Казахстан	369
Муратханова М.Б., Мұқаметқазинов А.С.	Халықаралық деңгейде және шетелдерде	372
Ашимова Э. А.	Жасөспірімдерді өзін - өзі өлтіруге дейін жеткізуге итермелейтін себептер	376
Ашимова Э. А., Абулкаирова А. М. Даурембеков Е.К.	Пайдакүнемдік қылмыстарының алдын алу шаралары Правовые аспекты избрания меры пресечения в виде содержания под стражей в отношении женщин подозреваемых и обвиняемых в акте терроризма	382 385
Балгынтаев А.О., Енсебаева А.Р. Досанов М.У.	Вопросы социального обеспечения судей О вопросах совершенствования Казахстанского уголовного законодательства по борьбе с мошенничеством	389 391
Салпеков А. С.	Правовые гарантии и проблемы обеспечения независимости судей в Республике Казахстан	394
Сеилханов Ж.Д.	Экономикалық контрабанда: қоғамдық қауіптілігі және жауаптылық мәселелері	398
Тулепенов Ж. К. Кубенова Ш.А.	Қылмыстық жауаптылықтан босатудың кейбір негіздері Уголовная ответственность за вовлечение совершеннолетних в совершение уголовных правонарушений в Республике Казахстан	400 404
Бегеев Т. Б.	Особенности проявления экстремизма и терроризма в обществе	407
Аширбекова К. Б. Дуисова А.М.	Систематизация судебного приговора Права и свободы человека в Казахстане, как система ценностей правового государства	411 413
Кулбаева М. М.	Понятие и эффективность уголовно-правового воздействия на врачебную ошибку	418

СЕКЦИЯ 4

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ РЕАЛИЗАЦИИ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

Сарсембаев М.А.	Казахстанские и международные суды в решении международно-правовых проблем (на примере проблем международного транспорта и транзита)	422
------------------------	--	-----

Тлепина Ш.В.	Периодизация истории международного права	425
Акпарова Р. Н.	Международные стандарты и законодательство Республики Казахстан о правовом значении актов органов уголовного преследования и судов иностранных государств	431
Алпысбаева Ю. А.	Актуальные проблемы обеспечения свободы передвижения товаров в рамках евразийского экономического союза	441
Алшинбаев И. Ф.	Международно-правовое регулирование биологической безопасности на космических объектах	443
Есенбаева Г. С.	Международно-правовые проблемы режима контроля за ракетными технологиями	446
Жаксыгельдинов Л. Д.	Определение правосубъектности транснациональных корпораций в теории международного права	449
Жунусбекова А. Ж.	Халықаралық құқықтағы халықаралық шарттардың маңыздылығы	452
Искакова Ж. Т.	Еаэс и вто: взаимодействие двух правопорядков	456
Кабакова О.В	Конституционные обязанности молодежи Российской Федерации как воплощение верховенства права в условиях построения гражданского общества	458
Қаражан Б. С.	Международно-правовое сотрудничество стран центральной азии в условиях региональной интеграции	463
Костяная Ю. С.	Конституционное право человека и гражданина на информацию в Республике Казахстан.	466
Сатова А. С	Энергетическое сотрудничество в рамках еаэс как инструмент глобализации.	468
Сарсембаев М.А.	Проблемы транзита В Казахстанском законодательстве и международном праве	470
Сейдеш Б. Б.	Конституция – мемлекеттің тұрақтылығы мен ұлттық құндылықтарды сақтау кепілі ретінде	475
Сулейманова И. И.	Халықаралық құқық принциптері мен нормаларына сәйкес қылмыстық заңнаманы дамыту жолдары	483
Панов С.К.	Универсальный периодический обзор как уникальный механизм универсальной правозащитной системы	485
Хамидулина М. Б.	Вопросы международно-правовой защиты авторских и смежных прав	487
Шналина А. А.	Техническое регулирование как механизм защиты потребителей. Безопасность игрушек.	491
Sartayev A.K.	“Kazakhstan in the age of independence (some problems of international treaties realization)”	493

ЦИФРЛЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ ПРОЦЕСІНДЕГІ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Мырзатаев Нурмухамед Даулеткелдіұлы

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ-нің заң факультеті, мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, конституциялық құқық кафедрасының аға оқытушысы

Еліміздің ертеңі жастардың қолында. Жастарға қойылатын талап күннен күнге күшейуде. Нарықтық бәсекелеске түсу үшін еліміздің жастары жоғары білімді болуы өте өзекті. Жоғары білім беру саласы ол жалпы адамның өмір бойы өзінің білімін кезең кезеңмен ұштастырып, дамытып отыруы. Адамның жоғары білім алуының сапалығын жетілдіруші фактор ретінде цифрлы технологияларды өндіріске енгізуді қарастыруға болады.

Елбасымыздың барлық жолдауларында жастардың мәселесін, білім беру жүйесі, сапалы біліу беру арқылы адами капиталды дамыту арқылы мемлекетімізді өркендетуге болатындай, әлемдік экономикалық дағдарысқа, бәсекелестікке төтеп беретіндей азаматтық қоғамды қалыптастыруды үнемі айтып келеді. Елбасының жолдауларын жүзеге асыру бағытында ҚР Үкіметінің жүргізіп отырған саясаты мен іс шаралары кешенді. Дегенмен, айтарлықтай нәтижені жалпы халық байқап отыр.

Адамдық капиталды дамытудың қазырғы таңдағы бірден бір тетігі ол нана-технология мен сандық техниканы ұштастыра отырып жүзеге асыруды ұйымдастыр қажеттігі туындап отыр. Осы орайда жастардың білім алуы мен оны қоғамның пайдасына пайдалана алуы үшін енгізуге ең оңтайлы білім беру жүйесі ол Жоғары білім беру жүйесі деп ойлаймыз. Ақыл санасы қалыптастан, елдің ертеңі елеңдететін, қайраты мен талантты таудай білім алуға құмар жастар шоғырланған орта ол әрине ЖОО. Бідің ойымызша, осы ЖОО білім беру аясында тиісіті мамандықтарды даярлау барысында цифрлық технологияларды жан-жақты тиімді пайдалану қажет. Ол үшін ЖОО компьютермен әр түрлі техникалық апатарттарды шоғырландыру жеткіліксіз. Көбнесе ол техникалық құралдар гуманитарлық салаларда мамандар даярлау барысында тіпті пайдаланып жатқанда жоқ. Саны бар сапасы жағынан ешқандай септігін тигізіп отырмаған техникалық құралдарды тиісінше пайдалану мәселеге айналып отыр. Техникалық құралдардың дамуы әлемдік жаһандану қазіргі жастардың алдына жаңа талаптар қойып отыр. Тек өз мамандығының кәсібі теориялық маманы болу жеткіліксіз екендігін өмір өзі дәлелдеп отыр. Оған дәлел өте көп, мәселен сен өте жақсы білімді ОПҚ болғаныңмен егер цифрлы технологияны пайдалана алмасаң онда сенің қажеттілігің шамалы. Себебі сенімен қоса осы техниканы игере алатын қосымша маман қажеттігі туындайды, бұндай жағдай барлық жұмысберушіге экономикалық жағынан тиімсіз. Сондықтан да, болашақ маман даярлау барысында цифрлы технологияларды өз мамандығы аясында игерген маман даярлау қажеттігі байқалып отыр. Сандық технологияна пайдалана алмайтын адам алдағы он жылдықтан кейін жұмыссыздар қатарына қосыла беретіндігін байқап отырмыз.

Жоғары білім беру жүйесін жетілдірудің тиімді жолдарының бірі ретінде цифрлы технологияны енгізуді заңмен бекіткен жөн.

Білім беру жүйесін реттейтін нормативтік құқықтық актілердің бастауы ретінде ҚР Конституциясының 30-шы бабын айтуға болады. Аталған баптың нормалары еліміздің жоғары білім беру саласының алдына қойып отырған мақсаттарын жүзеге асыруға кедергі болып отыр. Оның бірі ЖОО дербестігі мен академиялық бостандығын тануға байланысты. Әр бір автономды ЖОО өзінің түлектеріне өздерінің дипломдарын беру арқылы академиялық автономдығын құқықтық тұрғыдан жүзеге асыруына ҚР Конституциясының 30-шы бабының 4-ші тармағы кедергі келтіріп отыр деп ойлаймыз. Себебі ҚР Конституциясының 30-шы бабының 4-ші тармағында «Мемлекет білім берудің жалпыға міндетті стандарттарын белгілейді. Кез келген оқу орнының қызметі осы стандарттарға сай келуі керек» [1] - делінген. Біздіңше осы тармақтың нормасын өзгерту қажет. Өйтпегенде мемлекеттік стандартқа сәйкес келмейтін барлық ЖОО қызметін заңсыз деп оның азаматтарға берген дипломдарын мемлекетіміз танымауға негіз бар. Мемлекеттің қазіргі

таңда жүргізіп отырған саясаты ол ЖОО-на дербестік беру арқылы мемлекеттік реттеуден қоғамдық нарықтық реттеуге ауысу идеясы. Азаматтық қоғам нарықтық экономиканың қағидаттарына сәйкес даму жолын қарастырсақ онда, осы аталған баптың тармағы көптеген мәселе туындауына негіз болады. Заң нормаларын қолдану барысында квизи мәселелер туындамау үшін Ата заңдағы 30-баптың 4-ші тармағын тиісінше өзгерту арқылы мәселені шешуге болады деп ойлаймыз.

Үкіметте білім саласын цифрландыру мәселесі 20.03.2018 жылы қаралды. «Білім беру саласындағы цифрландыру» тақырыбына арналған Үкімет сағаты өтті. Онда Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың қоғамды цифрландыру процесін ұлттық экономиканың бәсекеге қабілеттілігін қалыптастырудың аса маңызды тетігі ретінде айқындағанын атап өтті. Сондай-ақ ол білім беру жүйесін цифрландыру әрбір қазақстандық үшін тиімді орта қалыптастыруға бағытталуы керектігіне тоқталды. Одан әрі білім беру жүйесін цифрландыруға кедергі болып отырған бірқатар мәселелерді атады. Вице-спикердің пікірінше, білім беру ақпараттық жүйелерін мемлекеттік органдардың басқа да жүйелерімен интеграциялау бойынша жұмыстардың деңгейі төмен. Білім беру ұйымдарының жеткіліксіз жарақтандырылып, мектептерде, интернет желісіне қосылу жылдамдығының төмендігі маңызды проблемаға айналып отыр. Білім беру жүйесін цифрландыруды қолдау бойынша бірыңғай оператордың жоқтығына қынжылыс білдірді. Ақпараттық-коммуникациялық технология инфрақұрылымын қамтамасыз ету үшін бірыңғай техникалық талаптардың болмауы, кәсіби құзыреттілік деңгейінің төмендігі де сөз болды. Цифрландырудағы негізгі мақсат – бәсекеге қабілеттілікті арттыру, халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, кез келген процесті, қазіргі жағдайда, оқу-тәрбие процесін жеделдету және жеңілдету, балаларға, ұс-таздарға, ата-аналарға жүктемені азайту. Ең бастысы – білім беру сапасын арттыру. «Біздің балаларымыз халықаралық деңгейде әртүрлі салаларда, оның ішінде жасанды интеллект және «ауқымды деректер» жасау саласында бәсекеге қабілетті болуға тиіс. Мемлекет басшысы атап көрсеткендей, «елді цифрландыру – бұл мақсат емес, бұл – Қазақстанның абсолюттік артықшылыққа қол жеткізу құралы». Бүкіл процесс жүйелілікті, реттілікті және кешенді тәсілді талап етеді. Тағы бір мәселе – балалардың денсаулық жағдайына жаңа технологиялардың әсері. Балалардың техникамен жұмыс істеуі үшін рұқсат етілген, қатаң тексерілген санитариялық-гигиеналық нормалар болуға тиіс», деді Мәжіліс Төрағасының орынбасары [2].

Білім және ғылым министрі Ерлан Сағадиев министрлік білім мен ғылымды цифрландыруды дамыту бойынша орта білім жүйесінде ақпараттандыруды дамыту, білім беруді және ғылымды басқару процесін автоматтандыру және IT мамандарды даярлау бағытында тиісті жұмыстарды атқарып жатқанын жеткізіп, әрбір бағыт бойынша нақты мәліметтерге тоқталды. Білім және ғылым саласын цифрландыруды дамыту бойынша 3 бағытта жұмыс жүргізіліп жатыр. Біріншісі – орта білім жүйесін ақпараттандыруды дамыту, екіншісі – білім беруді және ғылымды басқару процесін автоматтандыру, үшіншісі – IT мамандарды даярлау [2].

Министр келтірген деректерге сүйенсек, 2016-2017 жылдары 14 мыңнан астам мультимедиялық жиынтық сатып алынған. Биыл осы бағытта республикалық бюджеттен тағы да алты миллиард теңге қарастырылған. «Мұғалімдер жүргізетін құжаттарды бекіттік. Олар тек бес құжат толтырады. Егер электронды жүйеге қосылса, барлығын электронды түрде жүргізуге мүмкіндігі мол. Осыған байланысты тиісті бұйрық қабылданды. Алдағы уақытта мұғалімдер өздерінің функцияларына сәйкес емес жұмыстарды істемеу үшін барлық деңгейдегі басшылар мұны өз бақылауында ұстау тиіс», деді [2].

Министрлік жүргізіп жатқан екінші бағыт – білім жүйесін басқару процестерін автоматтандыру. Осыған сәйкес, балабақшаларға кезекке тұру және жолдама беру кезегін автоматтандырудың жаңа стандарты бекітілді. Мектептерге қабылдау, өзара ауысу электронды режимде іске асырыла бастаған көрінеді [2].

Е.Сағадиев үшінші бағыт – IT мамандарды даярлау бойынша да бірқатар жұмыстар жасалып жатқанын мәлімдеді. Оның сөзіне сай, ақпараттық технология саласындағы білім

сапасын арттыру мақсатында университеттер рейтингі әзірленген. Мұндай қадам жоғары оқу орындарында бәсекелестіктің артып, оқу сапасының жақсаруына жәрдемдеседі. Бұдан кейін министр білім және ғылым саласындағы жаңа цифрландыру тұжырымдамасын таныстырды [2].

Осы жоба аясында ақпаратқа қолжетімділік пен жеделдікті арттыру көзделген. Сондай-ақ жүйені ашық әрі әділ етіп, білім сапасын көтеру міндеті қойылған. Тұжырымдаманың тағы бір бағыты – «Big Data» жүйесін құрып, онлайн талдау жасау. Ведомство басшысы аталған жобаны сәтті аяқтауға қажет бірқатар мәселелерге тоқталды. Ең әуелі, мұғалімдер мен оқушыларды компьютерлермен, ноутбуктермен, смартфондармен жабдықтау қажет. Келесі мәселе – білім ордаларындағы интернет желісіне қолжетімділік. «Жоғары жылдамдықты интернетпен мектептердің 62 пайызы жабдықталған, қалғаны қосылмаған. «Цифрлы Қазақстан» бағдарламасына сәйкес, барлық мектептерді қосу бойынша Үкіметте нақты жоспар бар», деді министр. Сонымен қатар қолданылатын бағдарламалардың мобильдік версиясы болуы тиіс. Е.Сағадиев бұл бағытта жұмыс басталып кеткенін жеткізді. Тағы бір шешілуі тиіс мәселе – деректерді бір ортаға жинап, интеграция жасаудың қажеттігі. Министр бұл бағыттағы жұмыстың былтыр басталғанын, екі жыл ішінде оны аяқтау жоспарда бар екенін мәлімдеді. Е.Сағадиев сөз соңында депутаттардан бірқатар нормативтік құжаттарға, «Білім туралы» және басқа заңдарға өзгерістер енгізуді сұрады. Жиында қосымша баяндаманы Мәжіліс депутаты, Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы Гүлнар Иксанова жасап, саланың бірқатар мәселелеріне тоқталды. Оның айтуынша, цифрландыру білім және ғылым саласының қолжетімділігін арттырып, басқарушылық пен әкімшілік қызметін жетілдіруге көмектеседі [2].

Біздің ойымызша, жоғары білім беру жүйесін жетілдірудің тиімді жолдарының бірі ретінде цифрлы технологияны енгізуді уәкілетті орган қарастырған. Дегенмен, аталған жобалардың жүзеге асырылуы тікелей заң нормасында айқындалуына байланысты. Сондықтан да, білім туралы заңның аясында жоғары білім беру саласын цифрлы технологияны енгізуді міндеттейтін бап қажеттігі байқалады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1 ҚР Конституциясы Конституция 1995 жылы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды. Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 жылғы N 4, 217-құжат (Қазақстан Республикасы Парламентінің басылымы)10.03.2017 жылы жағартылған. Режим доступа-
http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_/history

2 Абай А. Үкіметте білім саласын цифрландыру мәселесі қаралды //ЕҚ. 20.03.2018ж. <https://egemen.kz/article/166338-ukimette-bilim-salasyyn-tsifrandyru-maselesi-qaraldy>

THE CONCRETIZATION OF LEGAL NORMS IN COURT HOLDING (THEORY AND PRACTICE)

Beisbekova G.K.

L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana
pobedagulim@mail.ru

Currently social modernization is taking place in the context of a significant inconsistency of the legal framework, sometimes in the context of a clear lag of legal regulation from the really occurring social processes, the lack of specificity and the uncertainty of the norms of law. Abstractness, legal generalization of legal norms, the evaluative nature of numerous concepts, technical and legal means against the backdrop of intensive expansion of the legal regulation spheres stipulate the necessity of constant and multilateral detailing of existing legal provisions. One of the common technical and legal methods of correcting the impact on the content and implementation of the law is the concretization [1].

The demand for concretization of legal norms is objective and natural. The whole process of legal regulation becomes more complicated in the conditions of continuously renewed social relations, the increase of dynamics level and variability of their orientation. New and increasingly